



CONCLUSIONS SUBSEU

Ajuntament de Castellví De Rosanes

GÈNERE I EDAT: UNA DOBLE FRONTERA PER A LES DONES

07/07/2026

SALA DE PLENS DE L'AJUNTAMENT DE CASTELLVÍ DE ROSANES

COMISSIÓ DE TREBALL DEL CONGRÉS ON S'EMMARCA L'ACTIVITAT

+65

DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT (objectiu, què s'ha fet, participació, etc.)

L'acte va comptar amb la benvinguda institucional de la regidora de Benestar Social, Polítiques Feministes i Diversitat Sexual i de Gènere de l'Ajuntament de Castellví de Rosanes, Yolanda Torres Novales, i de la consellera comarcal de Feminismes, Gent Gran i Diversitat Sexual i de Gènere del Consell Comarcal del Baix Llobregat, Vicky

Castellanos Núñez, i la conferència va anar a càrrec de Mònica Chaves Matillas, de la Consultoria MiT.

Van assistir 24 persones, 23 dones i 1 home.

La conferència va partir de la definició de l'Organització Mundial de la Salut, que descriu l'edatisme com el conjunt d'estereotips, prejudicis i actes de discriminació cap a les persones a causa de la seva edat. Segons dades de l'OMS (2021), una de cada dues persones al món manté actituds edatistes, i a Europa una de cada tres declara haver-lo patit; l'edatisme s'associa a pitjor salut física i mental, més aïllament social i menys oportunitats laborals.

Es van exposar les tres dimensions de l'edatisme (prejudicis, estereotips i discriminació) i els tres nivells on apareix (interpersonal, autoinfligit i institucional), remarcant que quan aquesta discriminació per edat recau sobre les dones no se suma a la discriminació de gènere, sinó que es multiplica: les dones no només perden anys als ulls de la societat, sinó allò que el mandat patriarcal els atribuïa com a valor —la joventut, la bellesa, la capacitat reproductiva.

- L'edatisme té base científica per desmuntar: el cervell no caduca, i si la intel·ligència fluïda disminueix gradualment amb l'edat, la intel·ligència cristal·litzada (estratègia, criteri, lideratge) s'incrementa i té el seu pic en edats avançades.
- La discriminació més subtil és la que les pròpies dones grans exerceixen contra elles mateixes ("ja no tinc edat per a això"), i qüestionar aquests prejudicis interioritzats és un primer pas per recuperar el sentit de vida.

Es va posar de manifest que les dones grans estan infrarepresentades en la publicitat i els mitjans de comunicació i que, quan hi apareixen, ho fan en rols molt limitats: la iaia cuidadora i asexualada, o la sogra criticaona, però mai en posicions de lideratge, trajectòria o experiència vital. Segons el Projecte #OVER (Club de Creativos i Instituto de la Mujer, 2019), el 75% de les consumidores no es veuen reflectides en la publicitat de les marques, i les dones abandonen majoritàriament el sector publicitari a partir dels 40 anys.

A diferència del rol tradicional d'àvia —lleure i transmissió de valors—, moltes dones grans assumeixen avui la logística diària de la cura de nétes i nets per manca d'alternatives públiques, en el que es va descriure com el fenomen de les "àvies esclaves". Aquesta realitat es tradueix en esgotament físic i mental, en l'estrès de "no poder dir que no", i en l'anul·lació del projecte vital propi.

Amb dades de la Macroenquesta 2019 i l'Estudi de la Creu Roja / Delegació del Govern (2019), es va exposar que un 23,4% de les dones de 65 anys o més ha patit algun tipus de violència de parella al llarg de la vida, un 5,7% la continua patint actualment, un 40% porta més de 40 anys patint violència de gènere i un 67% l'ha patit durant més de 20 anys. Sis de cada deu dones grans victimitzades han patit violència



Es van assenyalar factors específics que dificulten veure aquesta violència: rols de gènere molt marcats, relacions iniciades sovint durant el franquisme en un marc legal obertament discriminatori, violència de baixa intensitat normalitzada, i dependència econòmica —amb l'edatisme i el masclisme entrellaçats en expressions com “ja estàs vella, ja no serveixes per a res”.

Es van aportar també dades sobre la medicalització de la vida de les dones grans a Catalunya: consumeixen el doble de psicofàrmacs que els homes, el 68% de les receptes d'ansiolítics van a dones, i 505.246 dones estaven diagnosticades amb depressió el 2021 (front a 211.180 homes). La conferència va prendre com a referent l'obra de la Dra. Carme Valls-Llobet, *Mujeres invisibles para la medicina*, i la seva crítica a una medicina androcèntrica que exclou sistemàticament les dones dels assajos clínics.

La conferència va cloure amb quatre eixos d'actuació proposats per als ajuntaments, que es traslladen com a propostes concretes al 7è Congrés (vegeu apartat següent).

En acabar la conferència es va obrir un torn de paraules en què diverses assistents van compartir, en primera persona, com ressonava el contingut exposat amb la seva pròpia experiència.



OBJECTIUS DE L'ACTIVITAT

Visibilitzar com l'edatisme i el masclisme, quan conflueixen en les dones grans, no se sumen sinó que es multipliquen, generant una discriminació qualitativament diferent i específica.

Analitzar les dimensions simbòlica i material d'aquesta doble discriminació: llenguatge i representació mediàtica, càrrega de cures, violència masclista en la vellesa i biaix de gènere en la salut.

Aportar continguts, dades i propostes de política local amb doble perspectiva (edat i gènere) per incorporar al 7è Congrés de les Dones del Baix Llobregat.

CONCLUSIONS (principals idees i propostes)

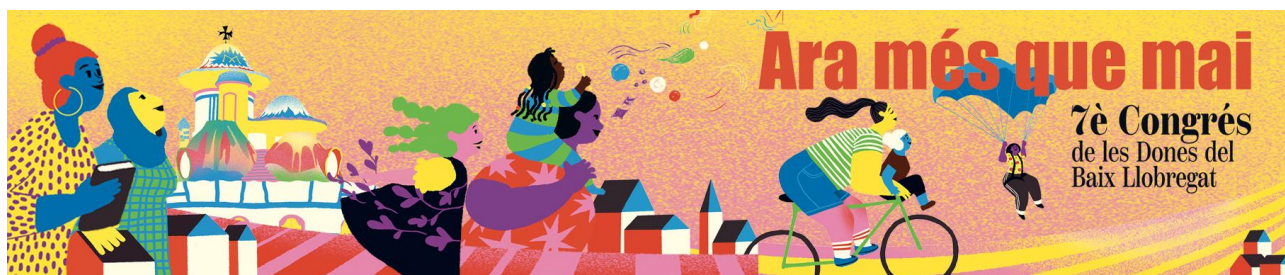
1. L'edatisme té gènere i multiplica la discriminació. Quan la discriminació per edat recau sobre les dones, no s'hi suma, sinó que s'hi multiplica: a la pèrdua de reconeixement social per l'edat s'hi afegeix la pèrdua d'allò que el mandat patriarcal els atribuïa com a valor.

2. La invisibilitat de les dones grans és alhora simbòlica i material. Els mitjans i la publicitat les infrarepresenten o les redueixen a rols de cura, mentre que les seves condicions materials de vida —pensions, habitatge, salut— reflecteixen desigualtats acumulades al llarg de tota la trajectòria vital.

3. La càrrega de cures continua recaient sobre les dones grans. El fenomen de les "àvies esclaves" evidencia com la manca d'alternatives públiques de cura transfereix a les dones grans una responsabilitat que hauria de ser compartida i sostinguda institucionalment.

4. La violència masclista en la vellesa és una realitat silenciada i de llarga durada. Les dades mostren violències que s'allarguen dècades, amb baixa taxa de petició d'ajuda i factors específics —generacionals, econòmics i normatius— que en dificulten la detecció i l'abordatge.

5. Existeix un biaix de gènere estructural en la salut de les dones grans. Viuen més anys però en pitjors condicions de salut, amb diagnòstics i tractaments pensats des d'un paràmetre masculí i una tendència a la sobremedicalització dels seus malestars.



6. La ciència desmenteix els mites de l'edatisme. El cervell no caduca: la intel·ligència cristal·litzada —estratègia, criteri, lideratge— creix amb l'edat, i la neuroplasticitat permet aprendre al llarg de tota la vida.

7. Resignificar la vellesa és un acte polític i personal. La gerontologia feminista i la resiliència de les dones grans obren un relat alternatiu: no es tracta de la dona que envelleix, sinó de la dona que evoluciona.

Propostes per al 7è Congrés de les Dones del Baix Llobregat

1. Autonomia econòmica

- Reconèixer el còmput de cures com a temps cotitzat efectiu.
- Implementar complements de pensions per reduir la bretxa de gènere en la vellesa.
- Impulsar programes específics d'ocupació per a dones de més de 50 anys.

2. Prevenció de la violència masclista

- Desenvolupar protocols i campanyes de detecció i prevenció adaptats específicament a la realitat de les dones grans.
- Formar els serveis d'atenció primària i socials per identificar violències de llarga durada, sovint normalitzades.

3. Salut amb perspectiva de gènere i edat

- Incorporar la perspectiva de gènere en els protocols de diagnòstic i tractament de les dones grans.
- Garantir l'atenció a la salut sexual i mental de les dones grans, avui invisibilitzada.
- Desenvolupar programes de respir per a dones cuidadores de 65 anys o més.

4. Imaginari simbòlic

- Impulsar campanyes institucionals de visibilització del lideratge de les dones grans.
- Crear Consells de Sàvies als municipis per incorporar la veu i l'experiència de les dones grans en la presa de decisions.
- Promoure programes de mentoria intergeneracional que reconguin el seu capital vital i professional.

